

Svar på fråga 2025/26:766 av Katja Nyberg (-)
Översyn av den så kallade samtyckeslagen

Katja Nyberg har frågat mig om jag har för avsikt att se över samtyckeslagstiftningens tillämpning, särskilt vad gäller rättssäkerhet, bevisvärdering, regleringen av oaktsam våldtäkt samt skadeståndsnivåer, i syfte att säkerställa en väl avvägd och rättssäker lagstiftning.

Den svenska sexualbrottslagstiftningen bygger på den s.k. samtyckesreformen som genomfördes 2018. Syftet med reformen var att tydliggöra att varje människa har en ovillkorlig rätt till personlig och sexuell integritet och sexuellt självbestämmande. Reformen hade ett mycket brett stöd bland riksdagens partier.

Kärnan i reformen är frivillighet. Det betyder att gränsen mellan en straffri och en straffbar gärning går vid om deltagandet i den sexuella handlingen har varit frivilligt eller inte. Före 2018 krävdes att gärningsmannen hade använt våld eller hot eller utnyttjat att offret var i en särskilt utsatt situation. Det kravet

gäller alltså inte längre, och det tycker jag är bra. Att mot sin vilja utsättas för en sexuell handling innebär alltid en allvarlig kränkning, även om våld eller hot inte har använts.

En positiv följd av reformen är att personer som har utsatts för sexuella övergrepp i mindre utsträckning tar på sig skulden för det som hänt och upplever sig ha möjlighet att få rättslig upprättelse genom att anmäla brottet (Den nya samtyckeslagen i praktiken, Brå 2020:6).

Samtidigt är det givetvis centralt att rättssäkerheten är hög och att oskyldiga personer inte döms. Beviskraven i våldtäktsmål är också samma som vid andra brott. Det är alltså åklagaren som har bevisbördan, och för att någon ska kunna dömas för våldtäkt ska det vara ställt utom rimligt tvivel att brott har begåtts.

När reformen genomfördes fick Brottsförebyggande rådet (Brå) i uppdrag att följa upp hur den nya lagstiftningen tillämpas i praktiken, inklusive att uppmärksamma eventuella svårigheter med tolkning och bevisning. Brås rapport visade att reformen hade fått en eftersträvd effekt i form av åtal och fällande domar för nya typer av handlingar. Men Brå pekade också på en del gränsdragningsproblem som kunde äventyra rättssäkerheten, framför allt gällande det nya brottet oäktsam våldtäkt (Brå 2020:6).

Regeringen gav under 2023 ett förnyat uppdrag till Brå att följa upp sexualbrottslagstiftningen, och Brå redovisade sina slutsatser förra året (Samtyckeslagens tillämpning och konsekvenser, Brå 2025:3). Brås övergripande bedömning är att de nya reglerna fungerar väl och att lagändringarna har lett till ett starkare rättsskydd för personer som utsatts för en sexuell handling mot sin vilja. Ändringarna ger också en tydlig signal från samhällets sida om att allt sex ska vara frivilligt. Samtidigt lyfter Brå återigen fram att det nya brottet oäktsam våldtäkt är svårtillämpat och medför rättssäkerhetsproblem.

Regeringen står fullt ut bakom 2018 års reform och ser att mycket av syftet med reformen har uppfyllts. Samtidigt ska frågor om rättssäkerhet alltid tas på allvar, och jag kommer förstås fortsätta följa rättsutvecklingen framöver.

Stockholm den 6 maj 2026

Gunnar Strömmer